

Diarienummer
NV2022-014

Projektnummer

Budget 2023 med verksamhetsplan 2024–2025

Alltid hälsosamt dricksvatten med miljö och samhällsnytta i fokus

Norrvatten

Innehållsförteckning

1. Uppdrag, vision och mål	4
1.1. Norrvattens uppdrag och ändamål	4
1.2. Norrvattens vision	5
1.3. Strategiska mål	5
1.3.1. Leveranssäkerhet och kvalitet	5
1.3.2. Forskning och utveckling	6
1.3.3. Uppdragsutveckling	6
1.3.4. Anslutning av nya kommuner och medlemmar	6
1.3.5. Miljö	6
1.4. Verksamhetsstyrning och uppföljning	6
1.4.1. Framgångsfaktorer	7
1.4.2. Nyckeltal för uppföljning	7
1.4.3. Norrvattens organisation	7
2. Omvärldsfaktorer	8
2.1. Klimatförändringar och vattenkonsumtion	8
2.2. Utmaningar för vattenkvaliteten	9
2.3. Befolkningstillväxt	10
2.4. Säkerhetsläget	10
2.5. Förändringar i infrastrukturen	11
2.6. Ekonomiska förutsättningar	12
2.7. Fokus på vattenfrågor	12
2.8. Tillgång till kompetens	13
3. Verksamhetsplan	14
3.1. Kund	14
3.1.1. Dricksvatten av högsta kvalitet	14
3.1.2. Hög leveranssäkerhet	17
3.1.3. Hög tillit	21
3.2. Effektivitet	21
3.2.1. Ekonomi i balans	21
3.2.2. Rätt investeringar	22
3.2.3. Nyskapande	22

3.3. Hållbarhet.....	22
3.3.1. Miljödiplomerad	22
3.3.2. Optimerad resursanvändning	23
3.3.3. Samordnad samhällsbyggnad	23
3.4. Medarbetare	23
3.4.1. Engagerade medarbetare.....	23
3.4.2. Rätt kompetens	24
3.4.3. Attraktiv arbetsmiljö.....	24
4. Budget	25
4.1. Förutsättningar för 2023.....	25
4.1.1. Generella förutsättningar	25
4.1.2. Vattenförbrukning	27
4.1.3. Ändrade förutsättningar	27
4.1.4. Övriga ställningstaganden	27
4.1.5. Vattenavgifter och övriga intäkter	28
4.1.6. Kostnader.....	28
4.1.7. Ekonomi i balans	30
5. Känslighetsanalys	31
5.1. Vattenavgifter.....	31
5.2. Läckor och underhåll	31
5.3. Elenergi	31
5.4. Räntekostnader.....	31
6. Rapportbilagor	33
6.1. Resultatbudget 2023 med verksamhetsplan 2024–2025.....	33
6.2. Balansbudget 2023	34
6.3. Finansieringsbudget 2023	35
6.4. Noter till resultat-, balans- och finansieringsbudget	36
6.5. Fördelning av vattenavgift per kommun 2023.....	38
6.6. Investeringsbudget 2023 med verksamhetsplan 2024–2025	39
6.7. Kostnadsutveckling med nyckeltal	40
6.8. Arvoden och ersättningar till olika organ i Norrvatten.....	41
6.8.1. Ersättning till valda ledamöter och ersättare i förbundets organ 2023	41

1. Uppdrag, vision och mål

1.1. Norrvattens uppdrag och ändamål

Norrvatten, vars ändamål och styrning beskrivs i en förbundsordning, är sedan 1926 ett kommunalförbund som ägs av 14 kommuner. Ändamålet framgår av förbundsordningen:

Ändamålet med kommunalförbundet är att inom förbundets geografiska område förse medlemmarna med dricksvatten.

För fullgörande av ändamålet ska kommunalförbundet förvärva, anlägga och ansvara för drift och underhåll av vattenreningsverk, ledningsnät, pumpstationer, vattenreservoarer och andra för verksamheten nödvändiga anordningar.

Vattenförsörjningen är en grundläggande funktion i samhället och en förutsättning för invånarnas hälsa och medlemskommunernas tillväxt. Norrvatten producerar och distribuerar dricksvatten till omkring 700 000 människor och behöver därför planera, dimensionera och utveckla anläggningarna så att det finns en stor trygghet i försörjningssystemet. Det innebär även framtidsytande arbete för att påverka förutsättningarna.

Detta ställer i sin tur krav på ett antal kompetenser och funktioner för omvärldsbevakning, kommunikation, krisberedskap, teknikutveckling, vattenskydd och planering samt samordning med ägarnas förvaltningar för teknikförsörjning och samhällsbyggande.

Norrvatten måste följa samhällsutvecklingen och, där det är relevant, även bidra till branschens utveckling genom att vara aktiv i framtids- och utvecklingsfrågor. Det gäller framför allt vid förändring av lagstiftning eller tillämpning av denna genom vägledningar och praxis. Förbundet ska arbeta för att Mälaren och grundvattentäkternas vatten inte förorenas. Ett aktivt arbete är en förutsättning för att bevaka ägarnas intressen i dessa frågor. Därför måste Norrvatten ha resurser och kompetens att arbeta med kommunikation, påverkans- och uppströmsarbete.

Det finns, sammanfattningsvis, ett antal uppgifter, utöver de som anges i förbundsordningen, som Norrvatten måste ansvara för i syfte att fullgöra ändamålet med dricksvattenförsörjning för medlemmarna.

1.2. Norrvattens vision

Norrvattens vision lyder:

Alltid hälsosamt dricksvatten med miljö och samhällsnytta i fokus

”**Alltid**” innebär att leveransen av dricksvatten ska ske utan avbrott. Det ställer krav på att anläggningar förnyas när den tekniska livslängden är nådd, att kapaciteten i verk och ledningar är tillräcklig samt att Norrvatten arbetar för redundans och reservvatten. Kapaciteten på såväl vattenproduktionen som distributionen måste vara tillräcklig över tid och hållbar för att klara olika störningar.

”**Hälsosamt**” dricksvatten innebär att människors hälsa inte ska påverkas negativt vid konsumtion av dricksvatten. Detta ställer krav på att hälsostörande ämnen tas bort i reningsprocessen. Norrvatten måste därför ha kunskap om vilka ämnen som finns i våra vattentäkter, och vilka hälsoeffekter dessa ämnen har, samt även arbeta förebyggande för att skydda vattentäkterna från hälsofarliga ämnen.

Att dricksvattenförsörjningen ska utföras med ”**miljö och samhällsnytta i fokus**” betyder att produktion och distribution ska vara långsiktigt hållbar med lägsta möjliga resursförbrukning och miljöbelastning. Samhällsnyttan innebär framför allt att Norrvatten anpassar sin förnyelse och utbyggnad till medlemskommunernas planer. Den snabba expansionen i regionen med bostadsbyggande och infrastrukturförändringar styr till stor del Norrvattens investeringsbehov.

1.3. Strategiska mål

Hösten 2017 fastställde Norrvattens styrelse en strategisk tioårsplan. Planen ger en gemensam och förankrad målbild för var Norrvatten ska befinna sig år 2026, och inkluderar ambitionsnivåer och krav för kvalitet, säkerhet och miljö. Planen omfattar även inriktning i frågor kring forskning och utveckling, kompetensförsörjning, uppdragsutveckling och kommunikation. Inom alla dessa områden finns även ett antal konkretiserade mål. För mål rörande leveranssäkerhet gjordes en revidering 2020 för att anpassa målen till aktuella prognoser och förutsättningar. De strategiska målen:

1.3.1. Leveranssäkerhet och kvalitet

- Ordinarie dricksvattenförsörjning förstärks successivt så att behovet i Norrvattens kommuner kan tillgodoses.
- Varje punkt i huvudvattennätet ska försörjas från två håll.
- Reservvattenförsörjning klarar en månads störningar i ordinarie dricksvattenförsörjning vid normalförbrukning.
- Dricksvatten ska vara hälsosamt.

1.3.2. Forskning och utveckling

- Norrvatten ska ligga i frontlinjen för kunskap inom dricksvattenförsörjning och de områden som är angelägna för Norrvattens uppdrag.
- Norrvatten ska genom att samarbeta med ledande forskare vid universitet, högskolor och andra VA-producenter i Sverige och utomlands nå en högre utväxling av kunskaper och insatser.
- Norrvatten ska vara aktiv inom forskning och utveckling i syfte att nå högre kompetens och effektivare lösningar inom vattenförsörjning.
- Norrvatten ska satsa 2 kr per abonnent på utvecklingsfrågor.

1.3.3. Uppdragsutveckling

- Norrvatten ska utifrån sin specialkompetens stödja medlemmarna.
- Inom områden där Norrvatten har kompetens för att klara det egna behovet, kan förbundet utveckla tjänster som medlemskommunerna efterfrågar.
- Norrvatten utför uppgifter som långsiktigt efterfrågas av medlemmar, istället för att utföra tjänsterna på kommunernas avrop.

1.3.4. Anslutning av nya kommuner och medlemmar

- Anslutning av kommuner som kunder eller medlemmar ska långsiktigt tillföra ett mervärde till Norrvattens medlemmar.

1.3.5. Miljö

- Förbättrad råvattenkvalitet.
- Minskad miljöpåverkan.
- Effektiv vattenproduktion med minimal kemikalieanvändning.

1.4. Verksamhetsstyrning och uppföljning

Norrvatten har en styrmodell med framgångsfaktorer för att styra verksamheten mot uppdraget, visionen och målen. Framgångsfaktorerna utgår från fyra perspektiv, Kund, Effektivitet, Hållbarhet och Medarbetare och täcker därmed in alla delar av verksamheten. För att säkerställa en ändamålsenlig verksamhet och kommunallagens krav på uppföljning av verksamhetsmässiga och finansiella mål har ett antal nyckeltal kopplats till framgångsfaktorerna. Dessa utgör kontrollpunkter för den löpande verksamheten.

1.4.1. Framgångsfaktorer

1.4.2. Nyckeltal för uppföljning

Fokus	KFF	Nyckeltal	Målvärde	Uppföljning
Kund	Dricksvatten av högsta kvalitet	Kvalitetskrav utgående dricksvatten	100 %	Kvartal
	Dricksvatten av högsta kvalitet	Kvalitetskrav distribuerat dricksvatten	100 %	Kvartal
	Hög leveranssäkerhet	Förnyelse av ledningsnät	> 0,7 %/år	Årsvis
	Hög tillit	Antal utskickade nyhetsbrev	6	Kvartal
Effektivitet	Ekonomi i balans	Avvikelse budget – utfall i förhållande till omsättning	< 5 %	Årsvis
	Ekonomi i balans	Soliditet	> 10 %	Årsvis
	Ekonomi i balans	Självfinansieringsgrad	> 15 %	Årsvis
	Nyskapande	Förbättringsförslag	70	Kvartal
Medarbetare	Attraktiv arbetsmiljö	Medarb.undersökning, genomsnitt	74 %	Vartannat år
	Attraktiv arbetsmiljö	Sjukfrånvaro	< 4 %	Kvartal
	Attraktiv arbetsmiljö	Olycksfall	0	Kvartal
Hållbarhet	Miljödiplomerad	Uppfyllda miljömål	100 %	Årsvis
	Optimerad resursanvändning	Energianvändning	500 Wh/m ³	Årsvis

1.4.3. Norrvattens organisation

Norrvatten styrs av ett fullmäktige med 49 ledamöter och 49 ersättare från medlemskommunerna. Styrelsen utgörs av 10 ledamöter och 10 ersättare och svarar för förvaltningen och verkställighet av beslut. Norrvattens förvaltning består av cirka 70 medarbetare organiserade i fem avdelningar och leds av en VD. 2023 är början på en ny mandatperiod för Norrvattens styrelse och nya styrelseledamöter kommer få en introduktion i Norrvattens verksamhet och strategiska mål.

2. Omvärldsfaktorer

2.1. Klimatförändringar och vattenkonsumtion

Sedan 2018 har det blivit tydligt att Norrvatten och medlemskommunerna behöver vara förberedda inför perioder av hög vattenförbrukning. Det handlar dels om att ha möjlighet att ta till åtgärder som bevattningsförbud vid ett kritiskt produktionsläge, men framför allt om förebyggande insatser för att undvika att hamna i ett sådant läge. Sommaren 2022, med flera perioder av varmt och torrt väder i vårt område, samt rapporteringar om den svåra torkan i Europa, gör att frågan är mycket aktuell.

Norrvatten arbetar sedan 2019, tillsammans med medlemskommunerna, med planering och insatser för att skapa en hållbar vattenförbrukning enligt *Riktlinjer för hållbar vattenförbrukning* som är beslutade i samtliga medlemskommuner. Varje kommun rekommenderas också ta fram en handlingsplan för hur de ska arbeta enligt riktlinjerna, vilket vissa kommuner redan gjort och andra planerar att göra. Under 2023 kommer Norrvatten, tillsammans med medlemskommunerna, att fortsätta att utveckla arbetet kring hållbar vattenförbrukning.

I början av 2021 lanserades ett nationellt kommunikationskoncept kring hållbar vattenanvändning. Det har tagits fram av branschorganisationen Svenskt Vatten i samarbete med Norrvatten och andra VA-organisationer som har deltagit i en arbetsgrupp. Det nationella materialet syftar till att kommunicera värdet på vatten och verka för en hållbar vattenanvändning i linje med Agenda 2030, men det finns också material att använda vid ett kritiskt produktionsläge eller bevattningsförbud. Norrvatten kommer fortsätta att vara delaktiga i det nationella samarbetet för hållbar vattenanvändning och ser stora fördelar med att frågan drivs nationellt.

Sedan 2020 har antalet privata pooler i Sverige ökat. Det finns också ofta en förväntan från konsumenter att kunna använda stora mängder kommunalt dricksvatten i trädgården. Både kommunala verksamheter och privatpersoner använder mer vatten varma dagar och vattnar ofta med dricksvatten. I Norrvattens område kan förbrukningen av dricksvatten öka med mer än 30 procent varma dagar. Det är inte rimligt, varken ekonomiskt eller tekniskt, att bygga ut dricksvattenproduktionen för att klara en enorm förbrukning några få dagar eller veckor om året. Norrvattens produktionskapacitet behöver byggas ut för att möta befolkningstillväxten men det behövs också åtgärder för att minska maxförbrukningen varma dagar, det vill säga de enorma förbrukningstoppar som är vanliga varma dagar i maj och juni. Åtgärder är till exempel en omställning till att vattna med alternativt/tekniskt vatten och att se till att bevattning inte sker mitt på dagen när stora delar av vattnet avdunstar.

Vid dricksvattenproduktion förbrukas energi och kemikalier. I linje med de globala hållbarhetsmålen behöver Norrvatten och medlemskommunerna verka för en hållbar vattenförbrukning året om. Erfarenheterna från andra regioner som

arbetat längre med hållbar vattenförbrukning är att det behövs ett långsiktigt arbete, däribland kommunikationsinsatser, för att skapa en beteendeförändring. I april 2019 fattade Norrvattens styrelsebeslut om att Norrvatten ska arbeta med långsiktiga kommunikationsinsatser för en hållbar vattenanvändning.

En aspekt av klimatförändringarna är att både den mikrobiologiska och den kemiska hotbilden förändras. Riskerna för vattenburen smitta bedöms som större och kommer sannolikt att öka ännu mer på grund av successiva klimatförändringar och kraftig nederbörd. Det finns också en större risk att kemiska föroreningar av olika slag kan hamna i en vattentäkt vid skyfall och översvämningar.

2.2. Utmaningar för vattenkvaliteten

Norrvatten ska leverera ett hälsosamt dricksvatten. Då reningen med avseende på kemiska föroreningar, som PFAS och läkemedelsrester, är mycket låg för Norrvattens anläggningar så krävs att vattnet i Mälaren och i grundvattenverken inte innehåller skadliga halter av dessa ämnen. För Norrvattens del är det därför viktigt ligga steget före och söka kunskap om dessa ämnens förekomst i Mälaren och grundvattnet. Att jobba med ”uppströmsarbete” för att förhindra utsläpp av oönskade ämnen redan vid källan är därför en viktig fråga. För att Norrvatten inte ska hamna i en situation där kvaliteten på dricksvattnet kan ifrågasättas är Norrvatten starkt beroende av att andra aktörer tar ansvar och gör åtgärder, däribland avloppsanläggningar, sjöfart, dagvattenhantering men även påverkan från jordbruksmark och skogsmark har stor betydelse.

Prognoser för Mälarens framtida vattenkvalitet pekar på en svag ökning av naturligt organiskt material, samt högre halter av mikrobiella och kemiska föroreningar framöver. Prognoserna pekar också på snabbare variationer i flöden och halter av ämnen i framtiden. Fler riskhändelser kan förväntas i framtiden, med utsläpp av mikrobiella och kemiska föroreningar samt algblomning med bildning av algtoxiner. Norrvatten fortsätter därför arbetet med att utveckla och implementera olika system för tidig förvarning av förekomst av petroleumprodukter samt algtoxiner.

EU beslutade i december 2020 om det nya dricksvattendirektivet (Europa-parlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184) som ställer krav på den som producerar och tillhandahåller dricksvatten att se till att dricksvattnet är säkert. Alla EU:s medlemsländer måste uppfylla minimikraven i direktivet men får även ställa hårdare krav. Livsmedelsverket har föreslagit nya dricksvattenföreskrifter som införlivar delar av det nya dricksvattendirektivet i nationell lagstiftning. Livsmedelsverket föreslår även nationella ändringar i form av strängare gränsvärden jämfört med direktivets krav för bland annat PFAS. Dricksvattnet från Görvälnverket har PFAS4-halter som ligger strax över det nya gränsvärdet. Det nya gränsvärdet betyder att Norrvatten, precis som många andra dricksvattenproducenter i Sverige, behöver införa ytterligare rening.

Föreskrifterna innebär även att Norrvattens kontrollprogram utvidgas till att inkludera de ämnen som behöver följas upp för att säkerställa att Norrvatten kommer att leva upp till det nya direktivet.

2.3. Befolkningstillväxt

Norrvatten ser en ökning av vattenförbrukningen som inte är väderberoende utan hänger ihop med medlemskommunernas och regionens tillväxt. Enligt den regional utvecklingsplanen för Stockholm, RUFS 2050, kommer antalet anslutna till Norrvattens leveransområde att öka från dagens omkring 700 000 personer till närmare 900 000 personer år 2050 enligt RUFS låg. Eftersom en betydande andel av vattenförbrukningen är väderberoende så kan det vara relativt stora variationer mellan enskilda år, men den långsiktiga tendensen är en ökad förbrukning beroende på ökat antal anslutna.

En trygg dricksvattenproduktion av hälsosamt dricksvatten är en förutsättning för Norrvattens medlemskommuners tillväxt. Den viktigaste frågan för Norrvatten är därför att bygga ut produktionskapaciteten och reningen. Planeringen för detta pågår för inom ramen för projektet Norrvattens framtida vattenproduktion.

2.4. Säkerhetsläget

Det är krig i Europa och det anfallskrig Ryssland inledde i februari mot Ukraina har i grunden påverkat den europeiska säkerhetsordningen. Sverige har tillsammans med Finland ansökt om medlemskap i NATO. Hoten från våldsbekämpande extremism och den organiserade brottsligheten kvarstår alltså. I tillägg till de antagonistiska hoten har Sveriges förutsättningar inom energiområdet kraftigt försämrats genom osäkerheter i energiförsörjningen vad gäller produktion av el.

Omvärldsläget och Sveriges interna utmaningar påverkar Norrvattens verksamhet, frågorna om beredskap, säkerhet och cybersäkerhet blir viktiga faktorer att ta hänsyn till för verksamheten. Bedömningen är att kostnaderna för säkerhet och beredskap kommer att öka ytterligare.

Kraven på att dricksvattenproduktionen ska kunna ske upp till tre månader utan externa leveranser av till exempel kemikalier och el har förts fram bland annat i försvarsproposition och från Livsmedelsverket. Norrvattens bedömning är att dessa frågor kommer att öka i omfattning och kostnad i framtiden med start nu.

Samordning inom ovanstående frågor sker kontinuerligt tillsammans med Käppalaförbundet och med den säkerhetschef som anställdes under 2022.

2.5. Förändringar i infrastrukturen

De stora samhällsutvecklingsprojekt som pågår i regionen påverkar Norrvattens verksamhet i stor utsträckning. Nya vägar och trafikplatser, spårbundna ny- och omläggningar, nya industri- och bostadsområden innebär ofta att Norrvattens ledningar måste flyttas. Även om de externa exploatörerna står för huvuddelen av genomförandet och kostnaderna krävs betydande insatser från projekt- och entreprenadavdelningen på Norrvatten, vilket påverkar genomförandet av övriga projekt i investeringsplanerna. Att planera personellt och ekonomiskt för ledningsnätets underhåll och utveckling är en utmaning när utomstående parter till stor del styr vad som ska hända i de enskilda områdena.

Förändringarna i infrastruktur innebär också möjligheter. I samband med exploateringar och infrastrukturprojekt blir det ofta lönsamt att genomföra ledningsutbyten eller materialförändringar.

Norrvatten fortsätter att arbeta i nära samarbete med ägarkommuner, Trafikverket, SL och olika exploatörer. Vi ser även att det är viktigt för Norrvatten att vara med i ett tidigt skede i kommunernas planer så att vi kan vara med att påverka hur utbyggnadsplanerna planeras. Stora infrastrukturprojekt som påverkar Norrvatten under 2023 är exempelvis Mälarbanan, där Norrvattens ledningar behöver flyttas. När det gäller Mälarbanans sträckning genom Sundbyberg måste Norrvatten dessutom ha en provisorisk ledning under sju år. Ett annat stort projekt är Barkabystaden, där Norrvatten behöver flytta en huvudvattenledning samt öka ledningens dimension för att möta behovet framöver. Det pågår även stora planer i Österåkers kommun där Norrvatten kommer att behöva flytta ledningar på grund av kommunens utbyggnadsplaner.

Norrvatten ser även ökade kostnader för markåtkomst när vi utför arbeten i våra medlemskommuner. Detta gäller ledningsrätter samt hyra av mark för etableringar. Norrvatten anser att vi ej ska behöva stå för dessa kostnader då vi arbetar åt våra medlemskommuner.

En annan fråga som får extra fokus under perioder med stark infrastrukturell expansion är skyddet av Mälaren som råvattentäkt och övriga reservvattentäkter. För Norrvattens räkning innebär det att resurser måste läggas för bevakning av skyddsföreskrifter, yttranden i planärenden och tillståndsfrågor rörande ny eller förändrad verksamhet. Norrvatten lämnar yttranden på ett 30-tal tillstånds- och prövningsärenden årligen både avseende påverkan inom Östra Mälarens vattenskyddsområde och för reservvattentäkterna (grundvatten) i Norra Stockholmsåsen samt i Lohäradsåsen, Norrtälje. Norrvatten får också årligen hantera cirka 10–15 larm om olyckor och incidenter som riskerar att påverka råvattenkvaliteten.

2.6. Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna för perioden 2023–2025 är mycket svåra. Kraftigt stigande inflation och stigande räntor samt kraftigt ökade priser för elenergi och kemikalier samt ökande kostnader för pensioner är de största orosmolnen. Kostnaden för löneökningar riskerar också att bli högre än tidigare år på grund av den höga inflationen. De flesta bedömare är eniga om att Sverige kommer gå in i en lågkonjunktur under 2022 eller 2023. Sammantaget gör dessa omvärldsfaktorer att Norrvatten, för att täcka de nödvändiga kostnaderna, behöver höja vattenavgiften mer än normalt.

Byggtakten i Norrvattens medlemskommuner och i infrastrukturen är fortsatt mycket hög, vilket påverkar förbundets arbetsbelastning och investeringsplaner. Efterfrågan på arbetskraft kommer att vara fortsatt hög under 2022. Vi ser ingen nedgång i antal projekt inom bygg- och VA-branschen trots läget med en pågående pandemi.

Norrvattens största driftkostnad är el och för att få en förutsägbarhet och bra möjlighet att budgetera så har Norrvatten som policy att säkra volymerna, vilket görs till 80 procent som norm. Inför 2023 har förbundet säkrade elpriser om cirka 75 procent och resterande del om cirka 25 procent kommer att gå mot spotmarknaden. Prisläget på elmarknaden just nu och för kommande period är mycket högt och även volatilt, även kostnaden för att säkra priset är mycket hög. Sammantaget blir bilden att kostnaden för elenergi riskerar att bli mycket hög oavsett om mer säkringar görs eller om säkringsnivåerna hålls oförändrade.

2.7. Fokus på vattenfrågor

Intresset för dricksvattenfrågor i samhället har historiskt sett varit relativt lågt, både bland politiker och allmänhet. Det är främst när något blivit fel som dricksvattenfrågorna har kommit upp till diskussion, till exempel i samband med vattenbrist, föroreningar eller större läckor. Sedan 2018 har dricksvattenfrågorna fått en annan uppmärksamhet än tidigare. Under 2022 har dricksvattenfrågor hamnat i fokus i samband med kriget i Ukraina, då krisberedskap i allmänhet blev ett omdiskuterat ämne, och under den torra sommaren 2022 när vattenbrist drabbade stora delar av Sverige och Europa.

Samtidigt är rent dricksvatten i kranen är något som de flesta människor fortfarande tar för givet. Att det kommunala dricksvattnet är ett livsmedel som i första hand är till för matlagning, dryck och personlig hygien känner många inte till. I samband med uppmaningar att spara på dricksvatten får Norrvatten och andra VA-aktörer i landet ofta synpunkter från privatpersoner som tycks ta det för självklart att alla ska kunna använda hur mycket dricksvatten som helst till exempelvis pooler och bevattning. I omställningen till ett mer hållbart samhälle behöver synen på dricksvatten förändras.

2.8. Tillgång till kompetens

Tillgången på kompetens för Norrvattens verksamhet varierar. Vissa kompetenser finns det gott om medan det är stor brist på andra kompetenser. Automationsingenjörer, styr- och regleringenjör, bygg- och projektledare är några exempel på kompetenser som är svåra att rekrytera. En viktig rekryteringskanal är att fortsätta att erbjuda praktikplatser och examensarbeten samt att ha ett nära samarbete med olika lärosäten. Genomförandet av projektet Norrvattens framtida dricksvattenproduktion kommer också ställa krav på tillgång till kompetens både under uppförandet samt driftskedet.

3. Verksamhetsplan

I kapitel 1.4. beskrivs Norrvattens modell för styrning och uppföljning av verksamheten, inklusive framgångsfaktor och nyckeltal. Ur ett samhällsperspektiv har två av dessa framgångsfaktorer betydligt högre dignitet än övriga: **dricksvatten av högsta kvalitet** och **hög leveranssäkerhet**. Detta återspeglas även i Norrvattens vision: ”alltid hälsosamt dricksvatten...”.

Norrvatten är i ett skede med behov att investera i verksamheten för att rusta upp vattenverk och ledningsnät. Därtill ställs nya krav på säkerhetsskydd och dricksvattenkvalitet. Regionens snabba expansion och utbyggnad i infrastruktur leder till att Norrvatten måste utöka kapaciteten och anpassa investeringarna till medlemskommunernas befolkningsökning och tillväxt. Styrelsen fattade under 2020 ett inriktningsbeslut som avser *Norrvattens framtida dricksvattenproduktion* (NFVP). Baserat på detta har även ett låneramsärende beslutats under 2021 där ramen höjs från dagens 1 300 mnkr till 2 100 mnkr. Samtliga ägarkommuner har godkänt den nya låneramen.

Norrvattens senaste kapacitetsutbyggnad gjordes i mitten av 1960-talet och sedan dess har vattenproduktionen varit relativt konstant. Nu behöver produktionskapaciteten utökas och ytterligare rening anläggas för att garantera en hälsosam dricksvattenleverans även framöver. Investeringen återfinns i investeringsplanen och projektet Norrvattens framtida dricksvattenproduktion kommer att sätta en väldigt tydlig prägel på verksamheten de kommande åren.

Nedan presenteras de största och viktigaste aktiviteterna som kommer att genomföras under 2023.

3.1. Kund

3.1.1. Dricksvatten av högsta kvalitet

Kvalitet

På Görvålverket finns idag två reningssteg, så kallade mikrobiologiska barriärer, för att rena bort bakterier, virus och parasiter. Enligt den mikrobiologiska barriäranalysen (MBA), som rekommenderas av Livsmedelsverket, är skyddet mot bakterier och virus otillräckligt. Möjligheterna att stärka reningen inom befintlig process är begränsade och kan inte ge det skydd som krävs. Det är därför nödvändigt att införa ytterligare reningssteg, vilket kommer göras inom ramen för det fortsatta arbetet med projektet Norrvattens framtida vattenproduktion.

När det gäller kemiska hälsostörande ämnen som finns i låga koncentrationer i Mälaren, exempelvis PFAS och läkemedelsrester, så är förmågan att avskilja dessa på Görvålverket mycket begränsad. Under de senaste åren har nya

analysmetoder utvecklats som indikerar den sammanlagda effekten av olika ämnens samverkan och dess samlade hälsopåverkan, däribland genotoxicitet eller DNA-skadande effekt. Detta är potentiellt en allvarlig effekt eftersom DNA-skada i kroppsceller kan leda till cancer och andra sjukdomar och till reproduktionsstörningar om det drabbar könsceller. Effekter kan uppstå även vid mycket låga doser (tröskeldos saknas). De analyser som gjorts visar på förekomst av ämnen i råvattnet som kan orsaka oxidativ stress, Ah-receptoraktivitet, genotoxicitet samt östrogenaktivitet. För flera av dessa parametrar har beredningsmetoderna i nuvarande vattenverk inte effektivt kunnat avlägsna de ämnen som orsakar aktiviteten. Dricksvattnet från Görvålnverket har också PFAS-halter som ligger strax över det skärpta gränsvärde som högst sannolikt kommer gälla från och med 2026. Förslaget innebär att ytterligare rening behövs. I arbetet med den framtida dricksvattenproduktionen förbereds nu för en multifunktionell process som kan reducera lukt- och smakämnen samt reducera innehållet av hälsostörande ämnen till acceptabla nivåer och som klarar de förväntade skärpta gränsvärdena. Arbeta pågår även för att uppnå viss avskiljning av PFAS i den befintliga anläggningen.

Norrvatten arbetar sedan ett par år tillbaka med flödescytometri för att studera och följa bakterier i vattnet och snabbare få svar på kvalitetstörningar. Bland annat har tekniken använts för att ta fram styrstrategier för vattentorn så att en bättre vattenkvalitet erhålls i hela distributionsnätet. Även andra instrument för on-line-kontroll av dricksvattenkvalitet utvärderas. De nya teknikerna kan användas både för att utvärdera effektiviteten hos de olika reningsstegen samt att genomföra analyser i samband med arbeten på ledningsnätet.

Uppströmsarbetet fortsätter för att så långt möjligt skydda både Mälaren och grundvattentäkterna genom att försöka motverka eventuella utsläpp och föroreningar samt ha så god kontroll som möjligt på de utsläpp som förekommer.

Med Norra Stockholmsåsens grundvattenråd som modell, där Norrvatten tillsammans med berörda kommuner tillsammans arbetar för att skydda det viktiga grundvattnet i norra Stockholmsåsen, har initiativ tagits för att bilda ett motsvarande råd för Östra Mälarens vattenskyddsområde. Detta arbete kommer att fortsätta med målet att under 2023 etablera ett sådant råd.

För att öka Norrvattens förmåga att tidigt vidta åtgärder vid störningar som påverkar vattentäkten så kombineras olika verktyg för tidig förvarning. Detta inkluderar bland annat användning av sensorer för oljespill och algblomning liksom nyttjande av Folkhälsomyndighetens tjänst ”Hälsoläge”. Norrvatten använder även modeller för att prediktera utbredning och potentiell påverkan på dricksvattenförsörjningen.

Även för grundvattenverken behövs ett aktivt uppströmsarbete, vilket beskrivs vidare under ”Hög leveranssäkerhet.”

Det är angeläget att den periodvis höga produktionen i Görvälverket inte medför försämrad dricksvattenkvalitet. Därför sker en fortlöpande uppföljning av kritiska processer och olika driftsstrategier utreds för att erhålla en optimal drift. Här ingår arbetet med implementering av flotation i befintlig anläggning liksom åtgärder för att öka kapaciteten i befintliga sandfilter. Den ökade produktionen ställer också högre krav på kontinuerlig övervakning av vattenkvalitet, något som blir möjligt genom att öka användningen av avancerade partikelmätare.

Majoriteten av Norrvattens kvalitetsanmärkningar upptäcks på ledningsnätet och många av dessa beror på odlingsbara heterotrofa bakterier. På lång sikt förväntas dessa avvikelser minska genom en förbättrad beredning, men på kort sikt görs insatser för ökad omsättning i framför allt reservoarer. Uppföljningen förbättras också successivt, bland annat genom en mer systematisk klagomålshantering i samarbete med medlemskommunerna.

Norrvattens laboratorium är en viktig del för att kontrollera och följa upp dricksvattenkvaliteten. För laboratoriet gäller följande mål:

- Norrvatten ska ha ett ackrediterat laboratorium med ett kvalitetsledningssystem som är baserat på SS-EN ISO/IEC 17025:2018.
- Verksamheten på laboratoriet ska hållas på en hög och jämn nivå som motsvarar kunders, myndigheters och andra intressenters högt ställda krav samt arbeta för ständig förbättring.
- Mätosäkerhet för kemiska och mikrobiologiska analyser ska motsvara eller överstiga kraven i gällande dricksvattenkungörelse resp. internkontroll. Vid provningsjämförelse med andra ackrediterade laboratorier ska Norrvattens laboratorium vara över medel i noggrannhet.
- Prover, analyser och rapportering av resultat ska ske oberoende av ovidkommande hänsyn.

Utöver den löpande verksamheten på laboratoriet genomförs bland annat insatser för att säkra lagring och underlätta hantering av äldre analysdata. Vidare görs investeringar i nya instrument för att kunna ersätta utgående utrustning och förbättra analyskapaciteten. En översyn görs också för att anpassa laboratoriets analysomfattning till kraven som kommer att följa av EU:s reviderade dricksvattendirektiv som implementeras från 1 januari 2023. Vidare görs en utvidgning av de analyspaket som upphandlas för att säkerställa att Norrvatten kommer att leva upp till kommande krav.

Forskning och utveckling

Norrvatten ska genom sitt utvecklingsarbete samt deltagande i olika forsknings-samarbeten stärka sin förmåga att nå visionen och de strategiska målen för Norrvattens verksamhet. Utifrån de behov som föreligger så har ett antal fokusområden identifierats och berör följande områden:

- uppströmsarbete för att skydda vattenresurserna
- effektivare och förbättrad dricksvattenberedning
- distribution
- mikrobiologi från täkt till kran
- digitalisering
- utveckling av analys- och mätmetodik
- styrmedel för hållbar vattenanvändning och bättre kapacitetsutnyttjande
- norrvatten som möjliggörare för regionens utveckling.

Utvecklingsarbetet koordineras via Norrvattens utvecklingsråd. Arbetet med forskning och utveckling liksom fokusområden beskrivs utförligare i ” Plan för Norrvattens FoU 2023–2027”

3.1.2. Hög leveranssäkerhet

Görväln och yttre anläggningar

Förutom det större långsiktiga investeringsprojektet *Norrvattens framtida vattenproduktion*, som drivs för att möta dricksvattenförbrukningen fram till 2050, pågår samtidigt projektet *Hållbar kapacitet 2030* som innefattar kortsiktiga åtgärder med målsättningen att höja kapaciteten i det befintliga vattenverket med 10 procent. Detta projekt innefattar åtgärder på UV-aggregat, mikrosil, blandningsränna, kemisk fällning, sandfilter, kalkvattenberedning och reservkraft.

Kvarstående aktivitet för att nå målet 220 000 m³/h, är att utöka kapaciteten i sandfiltersteget. Under 2021–2022 har driften provat att byta ut en viss del av sanden till ett annat filtermaterial (Filtralite). Detta har inte gett förväntat resultat. Under 2023 kommer Norrvatten att prova att byta ut sanden till kol i två filter. Det pågår även utredning för att utöka spolkapaciteten gällande sandfilter.

Andra exempel på åtgärder som planeras under 2023 på Görvålnverket och yttre anläggningar inkluderar

- utbyggnad av reservkraftsanläggningen med en linje för att möta de åtgärder vi utför i den befintliga anläggningen
- renovering av Kärrdals tryckstegring: utbyte av ventiler, el-system samt renovering av byggnad
- renovering av Rotsunda tryckstegring: utbyte av ventiler, el-system samt renovering av byggnad
- renovering av Rotsunda grundvattenverk: installera UV-ljus med mera
- ombyggnad av pulverkolanläggning.

Norrvattens framtida vattenproduktion (NFVP)

Norrvatten genomför under hösten 2022 en översyn av kalkylerna för projektet, då kostnaderna har ökat kraftigt på grund av nya lagkrav och förändringar i omvärlden. Detta påverkar tidplanen som kommer att förskjutas cirka sex månader. Beräknad tid för att ta det kompletterande vattenverket i drift är under 2028. De bedömda totala investeringsutgifterna, exklusive index, i projektet ligger i nuläget inom det spann som angavs i inriktningsbeslutet, 1,8–2,4 mdr. Det finns risk att slutkostnaden kan öka då det är många stora projekt som pågår i regionen, vilket kan medföra dyrare entreprenadkostnader. I dagsläget ser vi även att materielkostnaderna ökar på grund av pandemin samt det oroliga världsläget, och för tillfället har vi en kostnadsökning på material på cirka 8–10 procent. Norrvatten omfattas av ett kommande krav från Livsmedelsverket på att verksamhetsutövare ska klara tre månaders dricksvattenproduktion utan kemikalieleveranser, dvs i praktiken tre månaders lagerhållning av kemikalier. Detta krav var ej med i ursprungsupdraget för projektet Norrvattens framtida vattenproduktion utan kommer att påverka slutkostnaden då Norrvatten måste bygga större lagerkapacitet för kemikalier.

Under 2023 kommer Norrvatten att hyra en ultrafilterpilot (en slags testanläggning för ultrafilter) för att utvärdera membranfilter till kommande reningsprocess.

Projektet Norrvattens framtida vattenproduktion kommer påbörja arbete med projektering under 2023 för att ta fram handlingar inför det genomförandebeslut som styrelsen planeras fatta omkring årsskiftet 2023/2024.

Ledningsnätet

Ny- och reinvesteringar i ledningsnätet är viktiga att genomföra för att klara en avbrottsfri distribution av dricksvatten. Norrvatten har tagit fram en utbytesplan där ledningsnätet inventerats och riskbedömts. Genomsnittlig livslängd på ledningsnätet är 60–70 år, men då nyare ledningar anses ha en längre livslängd är antagandet att dessa håller i 100 år. Därmed blir utbytesbehovet 0,7 procent av

ledningsnätets längd, vilket motsvarar cirka 2,5 km årligen, under en överskådlig framtid. Nytt för kommande år är att Norrvatten mäter förnyelsetakten över fem år, där målet är att vi ska nå 2,5 km per år i genomsnitt.

Årliga reinvesteringar på minst 100 mkr är nödvändiga för att kunna nå målet för ledningsutbyte. Det finns även ett behov av att öka kapaciteten på flera sträckor för att bibehålla dagens säkerhet och redundans i en starkt växande region. Behoven finns beskrivna i en 10-årig investeringsplan, vilken uppdateras varje år inför budgetarbetet.

I exploateringsprojekt har en princip fastställts som innebär att Norrvatten enbart bekostar förbättringar av ledningen, som till exempel utökning av dimension. Själva ledningsomläggningen bekostas av exploitören/väghållaren.

I Rotsunda, i Sollentuna kommun, finns idag både en tryckstegringsstation och ett grundvattenverk. För att Rotsunda tryckstegringsstation ska kunna transportera större flöden och, tillsammans med övriga tryckstegringar, skapa redundans till Stäkets tryckstegringsstation behöver en huvudvattenledning i Rotsunda bytas ut mot en större ledning med högre kapacitet. Detta projekt pågår och kommer att slutföras under 2023.

I Kungsängen finns idag en tryckstegringsstation, där kapaciteten behöver öka för att den nya tryckstegringsstationen i Upplands-Bro ska kunna nå sin fulla potential. En lokaliseringsutredning är klar och Norrvatten har fått ett godkännande av kommunen gällande den nya platsen. Projektering kommer att slutföras under våren 2023 och ett genomförande kommer att tidigast att påbörjas till sommaren. Den bedömda kostnaden är 25 mkr.

Norrvatten har under åren haft upprepade läckor där materialet i huvudvattenledningar består av glasfiberarmerad polyester (GAP). På Norrvatten pågår, sedan flera år tillbaka, arbete med att byta ut GAP-ledningar. Under 2023 kommer vi slutföra Rydbo-Täljö-projektet i Österåker som påbörjades under 2021. Bedömd kostnad för detta projekt är 80 mkr.

Ett nytt GAP-utbytesprojekt är Grana-Sursta i Vallentuna kommun där Norrvatten ska byta ut en 2 000 meter lång ledningsträcka som idag är av materialet GAP. Ledningen kommer att bytas till en stålledning eller PE-ledning. Projektet kommer att utföras genom en schaktfri metod för att inte störa de omkringliggande hästgårdarna. Bedömd kostnad för detta projekt är 65 mkr.

Barkarbystaden är Järfälla kommuns största utvecklingsprojekt. Fram till 2023 kommer en helt ny stadsdel att växa fram med 5 000 nya bostäder och 6 000 arbetsplatser. Detta Norrvattens huvudvattenledningar i området behöver bytas ut mot ledningar med större dimension. Budget 2021–2023 uppgår till 8 mkr.

Norrvatten har även påbörjat en utredning för Hagalundsdepån i Solna. Om det skulle det uppstå en läcka på denna ledningssträcka så skulle det medföra stora

störningar i tågtrafiken. Idag är det två ledningar av dimension 600 mm. Utredningen undersöker möjligheten att byta ut dessa till en stålledning av dimension 1 000 mm. Planen är att starta ett genomförande under hösten 2023. Bedömd kostnad för detta projekt är 26 mkr.

Övriga åtgärder på ledningsnätet inkluderar renovering av ventilkammare och byte av sluss- och vridspjällsventiler. Utbytesprogram gällande ventilstängerna till luftarventiler pågår, detta för att säkerställa arbetsmiljön. Budget 6,5 mkr per år.

Norrvatten kommer att utveckla drönartekniken för att säkerställa en bättre kvalitet när det gäller masshantering i våra projekt. Drönaren kommer även att användas för att söka efter läckor med hjälp av värmekamera och här pågår ett samverkansprojekt med Stockholm Vatten och Avfall. Norrvatten kommer även att använda drönare för att inspektera ledningsgator. Norrvatten har även införskaffat en lidarkamera till drönaren för att kunna uppdatera våra bakgrundskartor i egen regi.

Grundvattenverken och reservvattenförsörjningen

Under 2023 fortsätter Norrvattens arbete med att implementera reservvattenstrategin som beslutades av styrelsen i december 2019. Här ingår såväl förstärkning av kapacitet och redundans vid Görvälnverket via projektet Norrvattens framtida vattenproduktion, samarbete med Stockholm Vatten och Avfall, förberedelse för sammankoppling med Uppsala Vatten via Knivsta samt inte minst säkerställande, och helst förstärkt kapacitet, via grundvattentäkter. I arbetet ingår även att göra en fördjupad analys av den samlade leveransförmågan för regionen för olika scenarier och driftfall, med målen i den regionala vattenförsörjningsplanen som utgångspunkt.

Norrvattens grundvattentäkter utgör idag den enda reservvattenresurs som Norrvatten har egen rådighet över. Dessa är en mycket viktig resurs för att kunna hantera större störningar med kort varaktighet. Det långsiktiga arbetet med att förstärka skyddet av dessa grundvattentäkter kommer därför att fortsätta. För att skydda och förebygga förorening av grundvattentäkterna arbetar Norrvatten med att revidera och modernisera befintliga vattenskyddsområden. En stor del av arbetet sker inom ramarna för Norra Stockholmsåsens grundvattenråd, där Norrvatten har samordningsansvaret (se separat verksamhetsplan).

Åtgärder krävs för att säkerställa och förbättra reservvattenförsörjningen. Länsstyrelsen har därför beviljat 1 000 000 kr i bidrag till Norrvatten för projektet ”Förstärkt grundvattenbildning genom konstgjord infiltration i ett reservvattensyfte - Hammarby & Märsta grundvattenmagasin” för genomförande under 2022–2023.

Med stöd av medel från Länsstyrelsen har förslag till miljöövervakningsprogram för grundvatten i norra Stockholmsåsen tagits fram. Målsättningen är att under 2023 implementera förslaget i syfte att få bättre övervakning av grundvattenkvaliteten och de föroreningskällor som kan vara av betydelse för dricksvattenförsörjningen.

3.1.3. Hög tillit

Norrvatten arbetar strukturerat med information till ägare, intressenter och allmänhet för att skapa en förståelse för verksamheten och en trygghet i att den sköts på ett ansvarsfullt sätt. Bland annat skickar Norrvatten ut sex nyhetsbrev per år för att berätta om vår verksamhet. Vi har också tydliga rutiner för kris- och störningsinformation till våra medlemskommuner.

Norrvatten har under 2022 tagit fram en flerårig handlingsplan för säkerhet och beredskap. Utifrån den handlingsplanen kommer olika aktiviteter genomföras under de kommande åren för att ytterligare stärka säkerheten och förmågan att hantera olika typer av kriser och beredskapssituationer. Under 2023 kommer bland annat en krisövning att genomföras samt strukturerade tester av IT-miljön för att upptäcka eventuella sårbarheter. Informationssäkerheten kommer fortsatt att vara ett annat prioriterat område.

Det finns en särskild överenskommelse, benämnd SPAT, mellan Norrvatten och medlemskommunerna avseende samordning av kontrollen av dricksvattnet.

SPAT är även ett forum för att Norrvatten och medlemmarna ska kunna diskutera angelägna frågor rörande dricksvattenkvalitet. Norrvatten medverkar aktivt i SPAT-nätverket och följer även upp genom att erbjuda riktad information till enskilda kommuner via kundkontaktmöten.

Norrvatten fortsätter med samrådsmöten med medlemmarnas ekonomidirektörer och kommundirektörer i syfte att samråda i frågor samt ge information om förbundets verksamhet. Norrvatten driver också en rad andra mötesfora med medlemskommunerna i syfte att främja god dialog och samverkan.

3.2. Effektivitet

3.2.1. Ekonomi i balans

Norrvatten är inne i en fas med stora investeringsuppdrag både avseende kapacitet och reinvesteringar. Projektet *Norrvattens framtida dricksvattenproduktion* (NFVP) har under 2021 etablerat en projektorganisation och befinner sig i planeringsfasen. Rådande ekonomiska förutsättningar med stigande kostnader för räntor, kemikalier och elenergi samt råvaror sätter tuffa krav på förbundet att kunna hantera dessa omvärldsfaktorer med så liten inverkan som möjligt på vattenavgiften. En ny låneramshöjning planeras till 2023 i samband med genomförandebeslut för NFVP.

3.2.2. Rätt investeringar

Norrvatten står inför stora investeringsbehov i både ledningsnät och produktionsanläggning de kommande åren. Hårda prioriteringar behöver göras mellan olika investeringar för att hålla nere utgifterna och avskrivningarna. Från och med 2023 övergår Norrvatten till ett arbetssätt med investeringsplaner med i förväg satta nivåer för investeringar inom Norrvattens framtida vattenproduktion samt övriga investeringar. Syftet är att få bättre framförhållning och styrning inom investeringsverksamheten.

3.2.3. Nyskapande

Under 2023 kommer ett systemstöd för att tillgängliggöra arbetsprocesser och styrande dokument att implementeras. Målsättningen är att lättare förstå arbetsprocesserna och lätt hinna rätt dokument i rätt version. Ett förbättringsarbete med hur lagringen av dokument ska ske effektivt kommer också att genomföras.

Digitalisering av vissa HR-processer samt möteshanteringen till styrelsen kommer att fortgå under 2023 med målsättningen att effektivisera arbetsprocesser samt uppnå tidsbesparingar.

Arbetet med att vidareutveckla upphandling och inköp fortsätter under 2023 med arbetet i det nyinrättade inköpsrådet samt en eventuell anslutning till Sinfra inköpscentral.

3.3. Hållbarhet

3.3.1. Miljödiplomerad

Norrvattens vision anger att förbundet ska ha miljö och samhällsnytta i fokus när medlemskommunerna förses med dricksvatten. För att säkerställa detta har Norrvatten valt att miljöcertifiera verksamheten med Miljödiplom i enlighet med Svensk Miljöbas. Svensk Miljöbas bygger på miljöledningsstandarden ISO 14001.

Norrvattens ledningsgrupp fastställde under mars 2020 miljöplan med miljömål för perioden 2021–2023. De miljömål som i planen som ledningen utsett som särskilt betydelsefulla under perioden är

- uppströmsarbete (förebyggande arbete för att förhindra att föroreningar når råvatten och dricksvatten)
- hållbar vattenförbrukning (genom samverkan med medlemskommunerna)
- Norrvattens framtida vattenproduktion (kontrollerad klimatpåverkan från entreprenadarbetet).

3.3.2. Optimerad resursanvändning

Vi jobbar även med att utveckla renoveringsmetoder och andra tekniska lösningar för att minska miljöpåverkan.

Norrvatten arbetar sedan 2019 aktivt, tillsammans med medlemskommunerna, med att främja en hållbar vattenanvändning. Arbetet ligger i linje med de globala målen, Agenda 2030.

För att minimera energiförbrukningen inom förbundets anläggningar så sker ett löpande arbete med driftoptimering. Det innebär att olika körscheman för pumpar tas fram beroende på förbrukningsmönster och efterfrågan. Målet är att alltid använda så lite energi som möjligt för produktion och distribution av dricksvatten.

3.3.3. Samordnad samhällsbyggnad

Norrvatten jobbar i nära samarbete med bland annat våra medlemskommuners exploateringskontor, SL och Trafikverket för att driva hållbara och effektiva projekt.

Värt att nämna här är att Norrvatten har börjat ha samordningsmöten mellan alla ledningsägare exploateringskontoren och plankontoren i våra medlemskommuner både på lång och kort sikt.

3.4. Medarbetare

Arbetet med att utveckla medarbetarskap och ledarskap fortsätter under 2023. Under 2022 har medarbetare från olika delar av Norrvatten börjat träffas fysiskt igen, efter ett uppehåll på grund av pandemin, och bland annat har medarbetardagar genomförts där frågor som Norrvattens vision samt normkritik diskuterats. Chefsforum har också återstartats i fysisk form där chefer ges möjlighet att träffas för att samordna sig i olika frågor och bygga ett gemensamt ledarskap. Stort fokus de närmaste åren kommer att vara kompetensförsörjning då en del nyckelroller är svårrekryterade och det gäller att både behålla medarbetare samt kunna attrahera och locka till sig nya medarbetare. Norrvatten kommer från 2023 höja friskvårdbidraget till 3 000 kr/år.

3.4.1. Engagerade medarbetare

Norrvattens medarbetare är pålitliga och kompetenta; de anpassar sig till förändrade omständigheter och de tar initiativ till förändring. Under 2023 kommer en ny medarbetarundersökning att genomföras samt även mindre pulsmätningar för att ta reda på hur medarbetarna upplever situationen mellan de större undersökningarna som genomförs vartannat år. Under 2023 och kommande år kommer Norrvatten fortsätta att arrangera interna informationsmöten, medarbetarseminarier och andra aktiviteter som bidrar till att behålla och öka medarbetarnas engagemang.

Under hösten 2022 lanserar Norrvatten ett nytt intranät som bättre motsvarar medarbetarnas behov och kan bidra till en effektivare internkommunikation och därmed engagemang, delaktighet och trivsel på våra arbetsplatser.

3.4.2. Rätt kompetens

Genom att upprätta en kompetensförsörjningsplan kan Norrvatten identifiera vilka kompetenser som finns och vilka kompetenser som behövs i framtiden. Framtida pensionsavgångar med kompetenser som är svårrekryterade innebär att Norrvatten behöver påbörja ersättningsrekrytering i god tid. Genom att arbeta med kompetensbaserad rekrytering, med tydliga kravprofiler och strukturerade intervjuer, säkerställs att Norrvatten rekryterar de sökande som matchar vårt kompetensbehov.

Norrvattens behöver ha en strategi för att

- utveckla medarbetarnas kompetens
- rekrytera rätt för att möta behovet på kort och lång sikt.

Under 2023 planerar förbundet att delta på lämpliga rekryteringsmässor och arbetsmarknadsdagar samt fortsätta ta emot LIA från YH-utbildningar. En workshop med chefer för att identifiera framtida kompetensbehov kommer att genomföras. Norrvatten tar också emot examensarbetare varje år, framför allt har vi ett nära samarbete med KTH i dessa frågor.

Under 2024 och 2025 kommer förbundet ha som ambition att ge både juniora och mer seniora medarbetare möjlighet till utveckling i sin roll samt samverka med andra VA-organisationer i Stockholmsområdet.

3.4.3. Attraktiv arbetsmiljö

Norrvattens medarbetare ska erbjudas en hållbar arbetsmiljö med intressanta arbetsuppgifter och goda utvecklingsmöjligheter. Norrvatten fortsätter med flera av de arbetssätt som infördes under pandemin, till exempel möjligheten att delvis arbeta hemifrån för dem som har ett arbete som kan utföras på distans.

Möjligheten att arbeta hemifrån bidrar till en bättre balans mellan arbete och fritid för många medarbetare. Även digitala möten underlättar vardagen för Norrvattens medarbetare då det innebär ett minskat resande mellan våra två arbetsplatser.

Samtidigt som digitala arbetssätt har många fördelar värnar Norrvatten om vikten av fysiska träffar och att arbeta på kontoret några dagar i veckan, då det bidrar till gemenskap på arbetsplatsen.

Norrvatten kommer arbeta vidare med arbetsmiljöfrågorna i projektet Norrvattens framtida vattenproduktions olika delar för att säkerställa att vi även i framtiden erbjuder en attraktiv arbetsmiljö för våra medarbetare.

Under 2023 kommer alla medarbetare genomgå en arbetsmiljöutbildning och arbetsmiljön för deltagare i projektet Norrvattens framtida vattenproduktion särskilt beaktas.

Under 2024 kommer förbundet att överväga en anställning av en KMA-ansvarig (Kvalitet, Miljö, Arbetsmiljö) med anledning av dessa frågor är mycket viktiga för att skapa en bra arbetsmiljö där medarbetare trivs och vill stanna kvar.

4. Budget

4.1. Förutsättningar för 2023

4.1.1. Generella förutsättningar

Läget inför budget 2023 är extraordinärt. Ett krig pågår i vårt närområde med följder som råvarubrist och ökade råvarupriser, inflationen i Sverige är den högsta på 30 år och energipriserna har ökat mycket kraftigt och är mycket svåra att förutse för de kommande åren. Detta tillsammans med ett nytt pensionsavtal samt indexuppräknning av pensioner gör att förbundets kostnader påverkas mycket kraftig uppåt för kommande år men även att en stor osäkerhet finns i bedömningarna. Den största osäkerheten finns när det gäller budgetering av elenergi samt räntekostnader. För räntekostnader budgeteras en nivå mellan lågscenario och basscenario utifrån den normportfölj för räntebindning som förbundet har beslutat om och för elenergi läggs en budget som antar en gradvis tillbakagång av dagens mycket höga nivåer.

Norrvattens verksamhet finansieras till cirka 90 procent av vattenavgifter som debiteras medlemskommunerna. Kostnaderna består av personalkostnader och driftkostnader relaterade till produktion och distribution av dricksvatten samt avskrivningar och räntekostnader. Norrvattens verksamhet bygger på förvaltning av anläggningstillgångar där merparten är avskrivna eller har finansierats av statsbidrag varför dagens bokförda värde inte motsvarar värdet av tillgångarna. Varje ny- eller reinvestering genererar därför högre avskrivningskostnader. Norrvattens investeringsvolym har de senaste åren legat runt 160–180 mkr men är på väg uppåt. Innevarande år är prognosen över cirka 300 mkr och för 2023–2025 planeras cirka 400–500 mkr per år i investeringar, vilket innebär ökad upplåning och minskad självfinansieringsgrad av investeringarna.

Norrvatten är ett kommunalförbund som lyder under vattentjänstlagen, vilket innebär att principen om att endast debitera avgift för nödvändiga kostnader tillämpas. Norrvatten omfattas också av det kommunala balanskravet, vilket innebär att budgeten för kommande år ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Norrvatten är i en fas av investeringar som baseras på behov att höja kapaciteten och reinvestera i vattenverk och ledningar för att upprätthålla funktion och anpassa produktionen till medlemskommunernas tillväxt. Inriktningsbeslut är fattat om uppförandet av en ny kompletterande anläggning till Görvålnverket och det projektet är planerat att pågå fram till år 2028 när etapp 1 beräknas vara klar. Ett genomförandebeslut planeras till slutet av 2023.

Verksamheten finansieras av lån inom en låneram som är beslutad och godkänd av alla förbundsmedlemmar. Prognosen för låneskulden vid slutet av 2022 är 1 401 mkr. Godkänd låneram uppgår idag till 2 100 mkr. Ett ärende om att öka låneramen ytterligare kommer att skrivas fram till ägarkommunerna i samband med genomförandebeslut för Norrvattens framtida vattenproduktion.

Utveckling lånenivå (Mkr)	Prognos 2022	Budget 2023	VP 2024	VP 2025
IB upplåning	-1 170,5	-1 401,3	-1 714,5	-2 034,8
Investeringar	-283,1	-402,1	-394,1	-492,6
Avskrivningar	65,4	67,6	73,8	75,4
Resultat	-3,0	0,0	0,0	0,0
Utjämningsjustering	-10,2	21,3	0,0	0,0
Upplåning UB	-1401,3	-1 714,5	-2 034,8	-2 452,0

Norrvattens anläggningstillgångar är lågt värderade i förhållande till ett nytt anskaffningsvärde. Kostnader för avskrivningar ökar därför under perioden liksom räntekostnader med anledning av högre skuldsättning. Driftkostnader under perioden (exklusive avskrivningar och ränta) ökar också under perioden med anledning av framför allt indexreglerade priser och underhållskostnader. För att möta de ökade kostnaderna prognosticeras en höjning av vattenavgiften för samtliga tre år i denna plan.

Norrvatten står inför stora utmaningar i form av stora investeringar och nya lagkrav, vilket ställer krav på bemanning, resursplanering och nya kompetenser. Bostadsbyggandet och infrastrukturprojekten hos medlemskommunerna medför också en utökad arbetsbelastning. Det nya säkerhetsläget har medfört mer arbete och kostnader kring säkerhetsprövning och upphandling. Arbetsmomenten och administrationen tar längre tid när dokument och information ska hanteras med sekretess och inte kan delas på samma sätt som i vanliga arbetsprocesser. Norrvatten är en relativt liten organisation där flera funktioner idag köps in, till exempel underhåll, projektering och upphandling. Detta ställer stora krav i form av beställarkompetens.

Lönerna beräknas öka med 2 procent för åren 2023–2025.

För 2023 förslås en avgiftshöjning på 19,5 procent, baserat på budgeterade kostnader och producerad mängd vatten.

4.1.2. Vattenförbrukning

Norrvatten ser en ökning av vattenförbrukningen som inte är väderberoende utan hänger ihop med medlemskommunernas och regionens tillväxt. Enligt RUFS 2050 kommer antalet anslutna till Norrvattens leveransområde att öka från dagens omkring 700 000 personer till närmare 900 000 personer år 2050 enligt RUFS låg. Eftersom en betydande andel av vattenförbrukningen är väderberoende så kan det vara relativt stora variationer mellan enskilda år, men den långsiktiga tendensen är en ökad förbrukning beroende på ökat antal anslutna.

Sammantaget medför detta att vi budgeterar för en vattenförbrukning 2023 som uppgår till 53 300 m³, vilket är en ökning med 1,5 procent från 2022 års prognostiserade 52 500 m³.

Utgångsvärdena i budgetbedömningen är RUFS låg. Norrvatten har utifrån dessa samt egna bedömningar lagt en budget för invånarantal och debitering av vatten. Inför revideringen av den långsiktiga prognosen har även en dialog med ägarkommunerna förts och synpunkter inhämtats. Förutom invånare debiteras andra verksamheter. I grunden ligger ett antagande om att debiterad mängd vatten följer den procentuella utvecklingen av befolkningen i de anslutna kommunerna.

	2021 Utfall	2022 prognos	2023 budget	2024 budget	2025 budget
Debiterad mängd dricksvatten, km ³	51 606	52 500	53 300	54 100	54 600
Antalet invånare (SCB)	711 018	716 660	722 935	729 973	736 812

4.1.3. Ändrade förutsättningar

Sedan 2016 tillämpar Norrvatten en ny modell för vattenavgifter. Huvudsyftet med den nya modellen var att skapa en större förutsägbarhet genom att basera en större del av avgiften på fasta kostnader. Modellen bygger på att 70 procent av avgiften matchas mot Norrvattens budgeterade kostnad och fördelas på medlemskommunerna utifrån deras förbrukning föregående räkenskapsår. Resterande 30 procent baseras på faktisk vattenförbrukning. En översyn av modellen gjordes 2019 och den resulterade i att vi inte ändrar modellen.

4.1.4. Övriga ställningstaganden

I budgetförutsättningarna beräknas Norrvattens avskrivningar, under de budgeterade åren, på avslutade investeringar samt avskrivningar och låneförändringar som beräknas uppkomma med anledning av de pågående och planerade investeringarna. Norrvatten har inte alltid rådighet över tidsplanerna då många investeringar görs i samarbete med medlemskommuner eller Trafikverket. Att få en rättvisande bild av genomförandegraden avseende investeringarna är av väsentlig betydelse för beräkning av kapitalkostnaderna.

Vikten av säker kapitaltillgång med goda räntevillkor ökar således framåt och Norrvatten har, utöver kontakter med de svenska affärsbankerna och Nordiska investeringsbanken, initierat kontakt med Europeiska investeringsbanken. Inom kort är förhoppningen att Norrvatten även ska kunna söka finansiering hos Kommuninvest.

Volymförutsättningarna avseende dricksvattenproduktionen påverkar också i hög grad energi- och kemikaliekostnaderna.

Avskrivningar på anläggningar som tillsammans med räntekostnaderna står för en betydande del av kostnaderna och andelen kommer att öka under de närmsta åren då investeringar aktiveras och låneskulden ökar.

4.1.5. Vattenavgifter och övriga intäkter

För att täcka Norrvattens nettokostnader under 2023 budgeteras en avgiftsökning på 19,5 procent. Avgiften budgeteras till 4,90 kr/m³ varav den rörliga delen är 1,47 kr/m³.

Avgiftsuttag per kommun redovisas under 6.5 i detta dokument.

Förutom vattenavgifter består intäkterna av avgifter för vattenmätare, provtagningar, antennhyror, läcksökningsavgifter försäljning av elcertifikat samt aktiverad tid.

Intäkterna för läcksökning minskar på grund av minskad efterfrågan och intäkter för måtaravgifter ökar på grund av högre kostnader för inköp av mätare. Mätarna hyrs sedan ut till medlemskommunerna.

Ökningen av övriga intäkter avser till största del två projektbidrag gällande arbete med PFAS och förstärkt grundvattenförmåga och motsvaras av ökade kostnader i resultaträkningens kostnadsdel.

4.1.6. Kostnader

Driftkostnaderna budgeteras totalt till 72,5 mkr vilket är 14,5 mkr högre än budget 2022.

Kostnaden för kemikalier ökar och då främst för aluminiumsulfat och klor. Detta beror både på ökade världsmarknadspriser för råvarorna som ingår i tillverkningen och ökade kostnader för transporter och energikostnader vid tillverkningen.

Kostnaden för el budgeteras till totalt cirka 33 mkr jämfört med cirka 21 mkr för år 2022. Det är kostnaden för elenergi som ökar kraftigt beroende på höga marknadspriser. För 2023 har förbundet säkrat 75 procent av priset och resterande del är rörligt mot spotmarknaden och där föreligger kraftiga svängningar i priset varför denna post är mycket svår att förutsäga. Förbundet gör ett antagande om att

spotpriset kommer att falla tillbaka under 2023 till en nivå runt 1 kr/kWh givet diskussioner om elpristak och/eller olika typer av kompensationer.

Budgeten för underhåll ökas med 1,3 mkr på grund av ökade materialpriser samt indexuppräknningar av avtal.

De flesta poster i driftbudgeten ökar dels på grund av ökad produktionsvolym, dels på grund av priser och avtal som indexjusteras, ofta mer än KPI.

Ökning/minskning driftkostnader budget 2023 jämfört med 2022, tkr

Kemikalier (alu, lut, klor)	+2 000
Underhåll	+1 300
Slamhantering	-900
Elkostnader	+12 000
Total ökning	+14 500

Övriga externa kostnader budgeteras totalt till 41,3 mkr vilket är 5,2 mkr högre än budget 2022.

Under denna rubrik samlas många av de externa kostnader som inte ryms inom driftkostnader och i budget 2023 är de största ökningarna konsulter och inhyrd personal. Konsultkostnaden ökar med 2 200 tkr jämfört med 2022 och en stor anledning är att här återfinns kostnaden motsvarande de projektbidrag som erhållits för PFAS och förstärkt grundvattenförmåga. En annan orsak till högre konsultkostnader är bedömda kostnader kopplat till en framtagna handlingsplan för säkerhet och beredskap.

Inhyrd personal med 900 tkr jämfört med 2022 på grund av att inhyrd personal ersätter ordinarie personal under till exempel föräldraledighet.

Förbrukningsinventarier ökar huvudsakligen på grund av ökade omvärldspriser.

I övrigt är det många olika budgetposter inom kategorin ”övriga externa kostnader” och ett antal mindre justeringar upp och ned som inte framgår av tabellen nedan.

Ökning/minskning budget 2023 jämfört med 2022, tkr

Konsulter	+2 200
Inhyrd personal	+900
Förbrukningsinventarier	+400
IT-tjänster	+400
Licenskostnader	+500

Personalkostnader inklusive sociala avgifter och pensioner budgeteras totalt till 84,1 mkr vilket är 8,2 mkr högre än budget 2022.

Hela ökningen inom personalkostnader avser kostnad för pensioner, dels på grund av ett nytt pensionsavtal, dels en indexuppräknings av pensioner och då inflationen är hög för närvarande så blir indexuppräkningsen också hög. Från år 2025 är inflationsantagandet mer normalt än för 2023 och 2024 varför kostnaden för det året prognostiseras vara lägre.

Avskrivningar och räntekostnader

Totalt budgeteras 67,6 mkr för avskrivningar vilket är en minskning med 1,5 mkr jämfört med föregående år. En del projekt skjuts framåt i tid och därmed minskar kostnaden för avskrivningar för 2023.

Räntenivån budgeteras till 2 procent för år 2023, motsvarande 31,9 mkr, vilket är en ökning med 22,5 mkr jämfört med 2022. Antagandet ligger mellan scenario låg och bas. Räntekostnaden är beräknad och uppskattad med hänsyn till de säkringsnivåer som föreligger och som överensstämmer med vald finanssäkringsstrategi, i enlighet med finansinstruktionen. De totala räntekostnaderna påverkas också av den beräknade lånevolymen som i sin tur är avhängig de planerade investeringsutgifterna under perioden. Den rådande samhällsekonomiska situationen med hög inflation och snabba ränteuppgångar under 2022 gör att läget är extra svårbedömt i denna budget. Många bedömare menar att vi under 2022 eller 2023 går in i en lågkonjunktur och detta kommer troligen också påverka räntan.

Både räntekostnader och avskrivningar kommer att öka markant under de åren som kommer på grund av det stora investeringsbehovet och båda dessa kostnadsposter är något som är av största vikt för Norrvatten att arbeta strukturerat och långsiktigt med.

4.1.7. Ekonomi i balans

Självkostnadsprincipen tillämpas, vilket innebär att resultatet ska balanseras, gå plus minus noll, över tid. I tabellen nedan redovisas Norrvattens resultat från 2019 till 2021 samt prognos 2022 samt budget 2023–2025.

	2019 Utfall	2020 Utfall	2021 Utfall	2022 Prognos	2023 Budget	2024 VP	2025 VP
Resultat tkr	4 922	901	1 363	-3 000	0	0	0

För ett budgeterat nollresultat för 2023 beräknas avgiftshöjningen till 19,5 procent, från 4,10 kr/m³ till 4,90 kr/m³.

5. Känslighetsanalys

I budgeten finns flera osäkra faktorer som Norrvatten inte kan påverka. Budgeten bygger på uppskattningar av tidigare års utfall eller prognoser från olika företag och myndigheter.

5.1. Vattenavgifter

Hur mycket dricksvatten som produceras och debiteras under ett år påverkas i hög grad av vädret. Genom den avgiftsmodell som Norrvatten använder och beräknar avgiften innebär en ökning av vattenproduktionen endast en marginell intäktsökning. Däremot innebär en ökad produktionsvolym direkt ökade kostnader i form av el och kemikalier.

5.2. Läckor och underhåll

Norrvattens ledningsnät är till stora delar anlagt under 1960–1970 talet. I Norrvattens område pågår många exploateringar och vid läckage med mera blir kostnaden för reparationer oftast hög. Ledningsnätet innehåller också en del glasfiberarmerade ledningar (GAP) som inte håller måttet kvalitetsmässigt och det ofta blir omfattande läckor när något går sönder. I nya ledningar används stål som material.

Norrvattens vattenverk har under de senaste åren haft ett flertal haverier av pumpar och anläggningsdelar, vilket varit svårt att förutse. Detta medför både svårigheter att budgetera kostnader samt risker för driftstörningar i vattenleveransen.

5.3. Elenergi

Skeendena på elmarknaden och i omvärlden har gett mycket stora osäkerheter gällande budgetering av elenergin för kommande år. Norrvatten har en i styrelsen fastslagen modell för inköp av elenergi, där en relativt stor del ska vara prissäkrat för kommande perioder. För år 2023 finns 75 procent av beräknad förbrukning prissäkrat och ytterligare säkringar med nuvarande elpriser innebär mycket höga kostnader. Priserna varierar från timme till timme och dag till dag och kostnaden för att binda är i vissa lägen upp mot tio gånger högre än den bundna nivån förbundet har. Att inte binda mer innebär en risk om vi ser högre priser än vad som kan bedömas idag.

5.4. Räntekostnader

På grund av de stora investeringar som ligger framför Norrvatten de kommande åren kommer låneskulden att stiga. Detta innebär att känsligheten för stigande marknadsräntor ökar. I oktober 2021 beslutade styrelsen om en mer försiktig

strategi för räntebindning efter ett genomfört strategitest. Strategitestet utfördes utifrån förbundets förväntade utveckling de kommande åren, med stora investeringar, och bedömd utveckling på räntemarknaden. Befintlig finanspolicy och finansinstruktion samt beslutad normportfölj för hantering av ränterisken är de verktyg som används för att hantera dessa risker.

6. Rapportbilagor

6.1. Resultatbudget 2023 med verksamhetsplan 2024–2025

RESULTATRÄKNING (tkr)	NOT	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	VP 2024	VP 2025
Verksamhetens intäkter							
Vattenavgifter	Not 2	207 424	214 451	215 451	261 187	271 330	275 982
Mätaravgifter		8 694	9 290	8 700	9 650	9 950	10 250
Övriga intäkter		6 014	7 242	5 145	6 279	4 808	4 784
Aktiverat eget arbete		11 048	12 548	18 995	19 328	18 586	18 917
Fondering framtida investering		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa Verksamhetens intäkter		234 180	244 532	249 292	297 443	305 674	310 933
Verksamhetens kostnader							
Driftkostnader		-54 434	-62 685	-57 936	-72 455	-65 499	-66 983
Övriga externa kostnader		-40 907	-37 941	-36 057	-41 295	-39 592	-39 543
Personalkostnader		-67 475	-68 241	-75 905	-84 152	-86 213	-79 043
Summa verksamhetens kostnader		-162 816	-168 867	-169 898	-197 903	-191 304	-185 569
Avskrivningar		-63 795	-65 202	-69 152	-67 599	-73 829	-75 374
Verksamhetens nettokostnader		-226 611	-234 069	-239 050	-265 501	-265 133	-260 943
Verksamhetens resultat		7 570	10 463	10 242	31 942	40 542	49 990
Finansiella poster							
Finansiella intäkter		492	280	0	0	0	0
Finansiella kostnader		-6 699	-13 743	-9 442	-31 942	-40 542	-49 990
Resultat efter finansiella poster		1 363	-3 000	800	0	0	0
Extraordinära poster		0	0	0	0	0	0
Årets resultat		1 363	-3 000	800	0	0	0

6.2. Balansbudget 2023

BALANSRÄKNING (tkr)	Ställning 2021-12-31	Prognos 2022-12-31	Budget 2022-12-31	Budget 2023-12-31
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar				
Immateriella tillgångar	1 198	3 677	1 272	3 116
Summa immateriella anläggningstillgångar	1 198	3 677	1 272	3 116
Materiella anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1 037 045	1 122 731	1 135 000	1 283 686
Maskiner och Inventarier	172 419	233 048	316 532	321 095
Övriga materiella anläggningstillgångar	188 335	257 395	291 346	343 432
Summa materiella anläggningstillgångar	1 397 799	1 613 174	1 742 878	1 948 213
Finansiella anläggningstillgångar				
Andelar i koncernföretag	100	100	100	100
Övriga långfristiga fordringar	0	0	0	0
Summa finansiella anläggningstillgångar	100	100	100	100
Omsättningstillgångar				
Varulager				
Råvaror och förnödenheter	1 185	2 940	1 940	4 000
Summa varulager	1 185	2 940	1 940	4 000
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	22 967	47 000	47 000	56 000
Interima fordringar	23 075	4 000	3 500	25 000
Övriga kortfristiga fordringar	15 349	14 000	6 200	17 000
Summa kortfristiga fordringar	61 392	65 000	56 700	98 000
Kassa och bank	9 769	0	0	0
SUMMA TILLGÅNGAR	1 471 442	1 684 891	1 802 890	2 053 429
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
Årets resultat	1 363	-3 000	800	0
Dispositionsfond	1 159	1 159	1 159	1 159
Övrigt kapital	179 684	181 046	179 724	178 046
Summa eget kapital	182 205	179 205	181 683	179 205
Avsättningar				
Avsatt till pensioner	17 197	18 000	16 603	18 021
Summa avsättningar	17 197	18 000	16 603	18 021
Skulder				
Långfristiga skulder				
Skulder till kreditinstitut	1 170 463	1 401 275	1 512 171	1 714 532
Investeringsfondering	14 000	13 000	13 000	12 000
Summa långfristiga skulder	1 184 463	1 414 275	1 525 171	1 726 532
Kortfristiga skulder				
Skulder till kreditinstitut	0	11 544	22 619	57 107
Leverantörsskulder	57 707	37 144	38 813	42 694
Interima skulder	29 870	24 723	18 000	29 870
Summa kortfristiga skulder	87 577	73 411	79 432	129 671
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1 471 442	1 684 891	1 802 890	2 053 429
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER				
Panter och därmed jämförliga säkerheter	Inga	Inga	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser				
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	25 703	23 648	23 648	22 500

6.3. Finansieringsbudget 2023

KASSAFLÖDESANALYS (tkr)	NOT	Utfall Helår 2021	Prognos Helår 2022	Budget Helår 2022	Budget Helår 2023
Årets resultat		1 363	-3 000	800	0
Justering för avskrivningar		63 795	65 202	69 152	67 599
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	Not 6	2 173	803	-501	21
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		67 331	63 005	69 451	67 620
Ökning(-)/minskning(+) kortfristiga fordringar		-6 441	-3 608	-797	-33 000
Ökning(-)/minskning(+) av förråd		787	-1 755	-40	-1 060
Ökning(+)/minskning(-) kortfristiga skulder		-32 531	-14 166	-39 828	56 260
Medel från den löpande verksamheten		29 146	43 475	28 787	89 820
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Avyttring av anläggningstillgångar		1 630	0	0	0
Investering i anläggningar		-238 309	-283 056	-398 997	-402 077
Medel från investeringsverksamheten		-236 679	-283 056	-398 997	-402 077
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån och upplösning investeringsfondering		217 301	229 813	370 210	312 257
Medel från finansieringsverksamheten		217 301	229 813	370 210	312 257
ÅRETS KASSAFLÖDE		9 769	-9 769	0	0
Likvida medel vid årets början		0	9 769	0	0
Likvida medel vid periodens slut		9 769	0	0	0

6.4. Noter till resultat-, balans- och finansieringsbudget

Not 1 Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

Kommunalförbundet Norrvatten tillämpar i allt väsentligt från och med verksamhetsåret 2019 redovisningsprinciper i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed som bland annat kommer till uttryck i anvisningar och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Resultaträkningen har dock ej ställts upp i enlighet med lagstiftningen som i första hand inriktats på att ge en rättvisande bild av kommuners redovisning där skatteintäkter och generella statsbidrag utgör huvudsakliga intäkter. Norrvatten bedriver affärsmässig verksamhet varför en uppställningsform för resultaträkningen, som mer liknar Årsredovisningslagens, har använts i syfte att erhålla tydligare information och en mer rättvisande bild av verksamhetens ekonomiska utfall.

Redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som använts i denna redovisning skiljer sig inte från motsvarande i närmast föregående årsredovisning.

Redovisning av pensionsförpliktelser och jämförelsestörande poster

Pensionsåtagande redovisas enligt den lagstadgade blandmodellen, vilket innebär att pension som intjänats före år 1998 inte tas upp som skuld eller avsättning, utan redovisas som ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen. Pensionsförmåner intjänade från och med 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Pensionsåtagandena inkluderar även löneskatt med 24,26 procent.

Tidigare än år 2021 har pensionsavsättningarna noterats som jämförelsestörande. Då transaktionerna är återkommande bedöms detta inte längre vara en jämförelsestörande post.

Ekonomistyrning av driftverksamheten

Budgeten avseende driftverksamheten beslutas årligen av förbundsfullmäktige och fördelas på olika resultatansvar inom organisationen. Budgetärendet bereds på tjänstemannanivå och föreläggs styrelsen som sedan föreslår förbundsfullmäktige att fatta beslut. I budgetbeslutet ingår även vilken vattenavgift som ska gälla för kommande år. Beslutad budget följs upp i kvartalsrapportering under året där både ekonomiska och verksamhetsmässiga avvikelser kommenteras och vid behov fattas beslut för att hålla

budget och/eller nå målen för verksamheten. Uppföljningen avslutas med att en årsredovisning för helåret upprättas.

Ekonomistyrning i investeringsverksamheten

Budgeten avseende investeringsverksamheten i Kommunalförbundet Norrvatten beslutas netto per projekt och år. När ett projekt redovisas i budgetarbetet för första gången anses även projektets vid tillfället redovisade totalbudget utgöra den ram projektet har att förhålla sig till.

Har ett projekt en beslutad budget som av något skäl inte förbrukats flyttas kvarvarande budget med till kommande budgetperiod, men bara i sådan utsträckning att totalsumman i projektet bibehålls. Budgetmedel som inte behövs i projektet förfaller och flyttas inte till nästkommande budgetår.

Not 2 Vattenavgift

VATTENAVGIFT	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	VP 2024	VP 2025
% Resultat/Omsättning	0,6 %	-1,2 %	0,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Ökning av vattenavgift	2,1 %	3,9 %	3,9 %	19,5 %	2,4 %	0,7 %
Förväntad volym m ³	51 606	52 000	52 500	53 300	54 100	54 600
Kr/m ³ vattenavgift	3,95	4,10	4,10	4,90	5,02	5,05

Not 3 Norrvattens framtida vattenproduktion, NFVP

Totalt av fullmäktige godkänd budget för projekt NFVP är 212 mkr. Summan av budget för 2023 och VP 2024–2025 överstiger detta belopp, varför ett genomförandebeslut för projektet kommer behöva fattas under år 2023 för att projektet inte ska överskrida beslutad totalbudget.

6.5. Fördelning av vattenavgift per kommun 2023

DEBITERING VATTEN PER KOMMUN	leverans m³ 2021		2023	2023-prognos	Totalt 2023
	Summa	Andel	Kr / 70 %	Kr / 30 %	
Solna	7 137 000	13,83 %	25 286 127	10 836 912	36 123 039
Sundbyberg	3 829 000	7,42 %	13 566 005	5 814 002	19 380 008
Sigtuna	3 981 000	7,71 %	14 104 536	6 044 801	20 149 337
Sollentuna	5 614 000	10,88 %	19 890 194	8 524 369	28 414 563
Täby	6 060 000	11,74 %	21 470 356	9 201 581	30 671 937
Upplands-Bro	2 455 000	4,76 %	8 697 974	3 727 703	12 425 677
Upplands Väsby	3 466 000	6,72 %	12 279 910	5 262 819	17 542 728
Vallentuna	2 013 000	3,90 %	7 131 985	3 056 565	10 188 549
Danderyd	3 066 000	5,94 %	10 862 725	4 655 453	15 518 178
Järfälla	7 136 000	13,83 %	25 282 584	10 835 393	36 117 977
Knivsta	893 000	1,73 %	3 163 866	1 355 943	4 519 809
Norrtälje	2 354 000	4,56 %	8 340 135	3 574 344	11 914 479
Vaxholm	806 000	1,56 %	2 855 628	1 223 841	4 079 469
Österåker	2 794 000	5,41 %	9 899 039	4 242 445	14 141 484
Förbrukning 2021	51 604 000	100,0 %	182 831 064	78 356 170	261 187 234

Norrvattens Nettokostnader 2023 261 187 234 kr

70 % av nettokostnader 182 831 064 kr

30 % av nettokostnader 78 356 170 kr

Antagen debiterad volym vatten 2023 53 300 000 m³

Kr per m³ 1,47

Totalpris per m³ 2023 4,90 kr

Totalpris per m³ 2022 4,10 kr

Totalpris per m³ 2021 3,95 kr

Totalpris per m³ 2020 3,87 kr

Totalpris per m³ 2019 3,83 kr

Ökning/minskning % 19,5 %

6.6. Investeringsbudget 2023 med verksamhetsplan 2024–2025

INVESTERINGSBUDGET 2023, VP 2024–2025	NOT	Budget 2023 total	Budget 2023 tidigare beslutat	Budget 2023 nytt beslut	VP 2024	VP 2025	Totalt beräknad utgift redo- visade projekt 2023–2025
Görvälverket		-47 931 227	-21 223 051	-26 708 176	-18 900 000	-19 000 000	-85 831 227
Allmänt, säkerhet, drift m m		-9 300 000	0	-9 300 000	-13 400 000	-13 500 000	-36 200 000
Elförsörjning		-18 577 344	-4 566 668	-14 010 676	-4 000 000	-4 000 000	-26 577 344
Fastighet		-1 920 000	-920 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-3 920 000
Filtrering/pumpning		-6 038 156	-4 940 656	-1 097 500	0	0	-6 038 156
Flockning Fällning		-4 701 298	-4 701 298	0	0	0	-4 701 298
Kemikaliedosering/UV		-5 294 429	-5 294 429	0	0	0	-5 294 429
Styrsystem Driftövervakning		-2 100 000	-800 000	-1 300 000	-500 000	-500 000	-3 100 000
Yttre anläggningar		-54 837 768	-11 400 000	-43 437 768	-48 661 439	-16 700 000	-120 199 207
Allmänt, säkerhet, drift m m		-20 950 000	-450 000	-20 500 000	-16 850 000	-6 500 000	-44 300 000
Grundvattenverk		-4 650 000	-4 650 000	0	-5 000 000	0	-9 650 000
Mätarservice		-6 700 000	0	-6 700 000	-6 700 000	-5 700 000	-19 100 000
Reservoarer		-8 000 000	-4 500 000	-3 500 000	-1 500 000	-1 500 000	-11 000 000
Tryckstegringsstation		-14 537 768	-1 800 000	-12 737 768	-18 611 439	-3 000 000	-36 149 207
Ledningar		-151 592 576	-107 307 388	-44 285 188	-38 004 770	-65 202 251	-254 799 597
Allmänt, säkerhet, drift m m		-57 750	0	-57 750	0	0	-57 750
Externa byggprojekt på HVL		-4 094 792	-3 974 792	-120 000	-1 000 000	-4 536 584	-9 631 376
Redundans Knivsta		-2 256 069	-2 256 069	0	0	-5 000 000	-7 256 069
Övriga ledningsprojekt		-145 183 965	-101 076 527	-44 107 438	-37 004 770	-55 665 667	-237 854 402
Kvalitet och utveckling		-550 000	0	-550 000	-515 000	-520 000	-1 585 000
Laboratorium		-550 000	0	-550 000	-515 000	-520 000	-1 585 000
Verksamhetsstöd/IT		0	0	0	0	0	0
Fastighet		0	0	0	0	0	0
IT		0	0	0	0	0	0
Summa ex NFVP		-254 911 571	-139 930 439	-114 981 132	-106 081 209	-101 422 251	-462 415 031
Norrvattens framtida dricksvattenproduktion		-147 165 500	-78 451 388	-68 714 112	-288 000 000	-391 200 000	-212 000 000
NFVP	Not 3	-147 165 500	-78 451 388	-68 714 112	-288 000 000	-391 200 000	-212 000 000
SUMMA TOTALT		-402 077 071	-218 381 827	-183 695 244	-394 081 209	-492 622 251	-674 415 031

6.7. Kostnadsutveckling med nyckeltal

STATISTIK OCH NYCKELTAL Norrvatten 5 år i sammandrag (tkr)	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023
Vattenavgifter	190 314	196 525	199 245	207 424	214 451	215 451	261 187
Mätaravgifter	6 303	7 076	8 231	8 694	9 290	8 700	9 650
Övriga intäkter	12 190	8 671	14 390	18 062	20 790	25 140	26 606
Totala intäkter	208 807	212 272	221 866	234 181	244 531	249 291	297 443
Kemikalier	10 036	8 967	9 464	11 180	14 838	11 371	13 461
Elenergi	18 949	19 400	20 693	22 600	26 831	21 165	33 094
Övriga driftskostnader	26 390	24 210	27 108	20 654	21 017	25 400	25 900
Löner och ersättningar	32 750	34 200	36 788	40 508	39 312	46 552	46 192
Pensionskostnader	8 371	6 979	8 915	11 105	10 307	9 415	17 663
Övriga personalomkostnader	13 085	13 487	14 724	15 863	18 621	19 939	20 297
Övriga kostnader	31 977	31 667	36 176	40 907	37 941	36 057	41 295
Avskrivningar	57 310	62 165	59 334	63 795	65 202	69 152	67 599
Räntenetto	5 618	6 275	7 764	6 207	13 463	9 442	31 942
Totala kostnader	204 486	207 350	220 966	232 819	247 531	248 492	297 443
Resultat	4 321	4 922	901	1 363	-3 000	800	0
Anläggningstillgångar	986 172	1 118 155	1 227 609	1 399 097	1 616 951	1 744 250	1 951 429
Omsättningstillgångar	54 288	67 080	56 923	72 345	67 940	58 640	102 000
Totala tillgångar	1 040 460	1 185 235	1 284 532	1 471 442	1 684 891	1 802 890	2 053 429
Eget kapital	175 021	179 943	180 843	182 205	179 205	181 683	179 205
Avsättningar	19 114	16 886	16 419	17 197	18 000	16 603	18 021
Långfristiga skulder	757 563	874 862	967 162	1 184 463	1 414 275	1 525 171	1 726 532
Kortfristiga skulder	88 762	113 544	120 108	87 577	73 411	79 432	129 671
Totala skulder	1 040 460	1 185 235	1 284 532	1 471 442	1 684 891	1 802 890	2 053 429
Räntebärande lån inklusive checkräkning 31/12	784 928	915 502	1 017 858	1 170 463	1 412 819	1 534 790	1 771 639
Nettoinvesteringar	159 213	189 122	168 255	238 309	283 056	398 997	402 077
Pris per m ³ , kr (Vattenavgifter)	3,75	3,83	3,87	3,95	4,10	4,10	4,90
Årsanställda, antal	50	55	58	63	76	76	76
Sjukfrånvaro	2,8 %	2,7 %	3,4 %	3,5 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
Frisknärvaro	97,2 %	97,3 %	96,6 %	96,5 %	95,1 %	96,0 %	96,0 %
Kostnader exklusive kapitalkostnader	141 558	138 910	153 868	162 817	168 866	169 898	197 903
Nettoresultat i förhållande till omsättning	2,1 %	2,0 %	2,0 %	0,6 %	-1,2 %	0,3 %	0,0 %
Kapitalkostnader i % av totala kostnader	30,8 %	33,0 %	33,0 %	30,1 %	31,8 %	31,6 %	33,5 %
Soliditet exklusive ansvarsförbindelse	16,8 %	15,0 %	15,0 %	12,4 %	10,6 %	10,1 %	8,7 %
Lånefinansiering i % av anläggningar	79,6 %	82,0 %	82,0 %	83,7 %	87,4 %	88,0 %	90,8 %
Rörelsekapital	-34 474	-46 464	-63 185	-15 232	-5 471	-20 792	-27 671
Självfinansieringsgrad	36,0 %	33,0 %	33,0 %	26,8 %	23,0 %	17,3 %	16,8 %
Självfinansieringsgrad 10 år	34,8 %	33,5 %	33,0 %	31,5 %	30,7 %	29,1 %	28,3 %
Uppfordrad råvattenmängd km ³	56 715	54 311	52 780	54 370	54 650	56 300	56 000
Producerad mängd dricksvatten km ³	54 031	51 489	50 722	51 930	52 800	53 600	53 800
Intern förbrukning	5,0 %	5,5 %	4,0 %	4,7 %	3,4 %	4,8 %	3,9 %
Debiterad mängd km ³	52 861	51 005	50 331	51 606	52 000	52 500	53 300
Förlust i procent av producerad mängd	2,2 %	0,9 %	1,0 %	0,6 %	1,5 %	2,1 %	0,9 %
Energiuttag produktion totalt kWh	24 010	23 703	24 054	25 059	24 476	26 250	26 210
Energiproduktion Vindkraftverket kWh	6 299	6 569	7 094	6 708	7 000	7 000	6 587
Ökning/minskning producerat vatten	7,6 %	-3,5 %	-1,0 %	2,5 %	1,7 %	1,5 %	0,4 %
Befolkningsmängd (SCB)	691 100	689 382	697 162	711 018	716 660	716 660	722 935
Ökning/minskning befolkningsmängd	3,44 %	1,76 %	1,13 %	1,99 %	0,79 %	0,00 %	0,88 %
Producerad mängd vatten/invånare liter	78	75	73	73	74	75	74
Kemikaliekostnad/m ³ debiterat vatten (kr)	0,19	0,18	0,19	0,22	0,29	0,22	0,25
Energikostnad/m ³ debiterat vatten (kr)	0,36	0,38	0,41	0,44	0,52	0,40	0,62
Pris per m ³ , (kr)	3,75	3,83	3,87	3,95	4,10	4,10	4,90
Energi och kemikaliekostnad procent av pris m ³	15 %	15 %	15 %	17 %	20 %	15 %	18 %

6.8. Arvoden och ersättningar till olika organ i Norrvatten

I förbundsordningen § 4d framgår det att ”ersättning till i förbundets organ valda ledamöter och ersättare skall framgå av varje års budget och fastställas av förbundsfullmäktige.”

6.8.1. Ersättning till valda ledamöter och ersättare i förbundets organ 2023

Uppräkning av fasta arvoden och sammanträdesersättningar ska ske den 1 januari varje år och följa riksdagsledamöternas arvodesförändringar i enlighet med fastslagen procentuell fördelning. Arvoden räknas upp till närmast högre 10-tal kronor.

ARVODEN	%-sats	2023 Kr/år	Avrundat
Förtroendevalda			
Förbundsfullmäktige			
Ordförande förbundsfullmäktige	1,25 %	10 725	10 730
Vice ordförande förbundsfullmäktige	0,65 %	5 577	5 580
Revision			
Ledamot i revisionen	1,25 %	10 725	10 730
Valberedning			
Ordförande i valberedningen	0,55 %	4 719	4 720
Ledamot i valberedningen	0,25 %	2 145	2 150
Förbundsstyrelse			
Ordförande i förbundsstyrelsen	15,50 %	132 990	132 990
Vice ordförande i förbundsstyrelsen	10,50 %	90 090	90 090
Ledamot i förbundsstyrelsen	4,80 %	41 184	41 190
Ersättare i förbundsstyrelsen	2,10 %	18 018	18 020
			0
Samtliga förtroendevalda	%-sats	2023 Kr/tillfälle	Avrundat
Sammanträdesersättning 0–4 tim	0,10 %	858	860
Sammanträdesersättning > 4 tim	0,20 %	1 716	1 720
Årsarvode Riksdagsledamot	858 000		